

Gönderim Tarihi: 23.03.2018 Kabul Tarihi: 29.08.2018

EL SANATLARININ TURİZME ETKİSİ: GAZİANTEP ÖRNEĞİ

Aliye AKIN*

THE EFFECTS OF HANDICRAFTS TO TOURISM: GAZİANTEP EXAMPLE

Öz

Geleneksel el sanatları özünü, değerini geçmişten alan, toplumun duyguları ve sanatsal beğenileri ile kültürel zenginliklerini yansıtan değerlerdir. Turizm ise, ülkelerin geçmişten günümüze yaşayan bu değerlerini tanıtmada önemli bir unsurdur. Dolayısıyla, Gaziantep'in geleneksel el sanatlarını tanıtmak ve bu el sanatı ürünlerinin turizm endüstrisinde meydana getirdiği etkiyi tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırma önem taşımaktadır. Bu süreçte Gaziantep İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Gaziantep Valiliği, Esnaf ve Sanatkarlar Odası Başkanı ve el sanatkarları ile yüz yüze görüşmeler yapılmış ve yarı yapılandırılmış görüşme formlarından yararlanılarak verilere ulaşılmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada elde edilen verilere analizler yapılarak çalışma sonuçlandırılmıştır. Araştırma sonucunda, geleneksel el sanatlarının Gaziantep turizminin gelişiminde, şehrin tanıtımında ve turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılmasında önemli bir etken olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Turizm, El Sanatları, Gaziantep.

Abstract

Traditional handicrafts are values that take their essence and value from the past and reflect the feelings and artistic tastes of the society and their cultural richness. Tourism, on the other hand, is an important element in promoting the values of countries living from past to present. Therefore, it is important to promote the study of Gaziantep's traditional handicrafts and to determine the effectiveness of these handicraft products in the tourism industry. Gaziantep Provincial Directorate of Culture and Tourism, Governorship of Gaziantep, Head of Chamber of Craftsmen and Merchants and hand craftsmen were interviewed face to face. In this context, semi-structured questionnaires were used to reach the data. In the study using qualitative research method, empirical analyzes were performed on the obtained data and the study was concluded. As a result of the research, it has been determined that traditional handicrafts are an important factor in the development of tourism in Gaziantep, promotion of the city and spread of tourism activities in all the regions.

Key words: Tourism, Handicrafts, Gaziantep.

* Dr. Öğr. Üyesi, Gaziantep Üniversitesi, Turizm Otelcilik Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, e-posta: aliyeakin@gantep.edu.tr.

1. Giriş

El sanatları; bir milletin veya bir topluluğun geçmişten günümüze yaşanmışlığını gösteren değer birikimi olarak ifade edilmektedir. El sanatları, insanların birtakım ihtiyaçlarını gidermek amacıyla zaman içerisinde geliştirilen, tabiat, iklim, sosyal çevre koşullarına göre değişimler gösteren ve toplumun kültürel özelliklerini, değerlerini yansıtan sanatsal ürünleri kapsamaktadır (Özcüre ve Yavuz 2006: 168). Geleneksel kültürün maddi unsuru olarak nitelendirilen el sanatı, giyim-kuşamdan mutfak araç-gereçlerine, el işlemeciliğinden müzik aletlerine, halı, kilim ve çeyizlik eşyadan değişik günlük kullanım eşyasına kadar geniş bir ürün yelpazesinden oluşmaktadır (Öztürk 2005: 67). Toplumun ihtiyaçlarına yönelik ortaya çıkan el sanatı, toplumda yaşayan bireylerin bilgi, becerisine dayanarak, elle ya da basit araçlar yardımıyla üretilebilmektedir (Korkmaz 2016: 1).

Binlerce yıllık geçmişi bulunan ve çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapan Anadolu'ya yerleşen Türkler, birçok kültürün değerleriyle kendi öz kültürel değerlerini birleştirerek zengin bir sentez oluşturmuştur (Can 2013: 260). Bu anlamda ülkemiz el sanatları açısından oldukça zengin (çinicilik, bakırcılık, kilimcilik, kumaş dokumacılığı, ebru sanatı, tülükendir dokuma, taş bebek yapımı, yorgancılık, ahşap oymacılığı vb. gibi.) bir ürün çeşitliliğine sahiptir (Yazıcıoğlu ve Tezel 1997: 1). Türklerin yüzyıllar boyunca duygu ve sanatsal fikirlerini söz konusu çeşitli el sanatı ürünleri ile aktarmaya çalıştıkları bilinmektedir. El sanatı aracılığıyla ortaya koyulan ürünler; toplumun sosyalleşme ve algılama düzeyini, üretildikleri dönemin özelliklerini, toplumların tarihini yansıttıkları için önem arz etmektedir (Altıntaş 2016: 162). Ayrıca, el sanatı ürünleri, ekonomik anlamda gelir sağlaması, istihdam alanı oluşturması bölgeye özgü ham maddelerin değerlendirilmesi, geçmişte ortaya çıkan geleneklerimizin devamlılığının sağlanması açısından da önemlidir (Özcüre ve Yavuz 2006: 168).

Turizm, bir kültür mirası olarak değerlendirilen el sanatları ile yoğun etkileşim içerisinde olan ve geleneksel el sanatlarının tanıtılmasında önemli rol oynayan bir endüstridir. Turistler seyahat ettikleri ülkeye, bölgeye özgü bir el sanatı ürünü satın almak istemektedir. Bu doğrultuda ziyaret edilen ülkeden satın alınan el emeği bu ürünler turistlerin farklı kültürel deneyim yaşadıklarının kanıtı olarak görülmektedir. Bu sayede el sanatları ülkeye/yöreye turistik bir çekicilik sağlamakta ve turizm sektörüne yönelik nitelikli işgücü ihtiyacına yol açarak istihdam alanı oluşturmaktadır. Bundan dolayı el sanatları turizmin ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Bayazit, Ceylan ve Saylan 2012: 901-902).

1.1. Gaziantep El Sanatlarının Turizmdeki Yeri

Dünyanın en eski şehri olarak kabul edilen, ilk insan topluluğunun yaşadığı ve ilk uygarlıkların geliştiği Mezopotamya ve Akdeniz arasında yer alan Gaziantep, İlk Çağ'dan buyana birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Ev sahipliği yaptığı her farklı kültür de Gaziantep kültürünün zenginleşmesine ve kentin gelişmesine katkı sağlamıştır (Ulusoy ve Turan 2016: 142; Yörükoğlu 1973: 69). Bu durum Gaziantep'te çok farklı el sanatlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Dolayısıyla Gaziantep'in gerek Güneydoğu gerekse de diğer bölgelerdeki illere göre el sanatları açısından farklı türleri kapsaması şehrin el sanatları bakımından zenginliğini ortaya koymaktadır. Nitekim el sanatları bakımından zengin bir il olan Gaziantep'teki geleneksel el sanatları; sedef kakmacılık, bakırcılık, kutnuculuk, aba dokumacılığı, yemenicilik, Antep işi el işlemeciliği, gümüş işlemeciliği, Antep kilim ve halı dokumacılığı, küpçülük, kuyumculuk, semercilik, müzik aletleri yapımcılığı olarak ifade edilebilir. Bunun yanında Gaziantep'te unutulmaya yüz tutmuş haratçılık ve kendircilik gibi el sanatları da yer almaktadır (GKTM 2017a).

Geçmişten bu yana Türkiye'nin önemli bakır işleme merkezlerinden biri olarak görülen Gaziantep'te, bakırcılık önemli yer tutmakta ve bakırdan, pirinç diye tabir edilen bakır ve çinkonun karışımından elde edilen maddeden işlenerek yapılan el sanatları ürünlerine yer verilmektedir. Bakır işlemeciliğinde sadece Gaziantep'e özgü olan yekpare (tek parça halinde olan) bakırın, çekiç ve çelik kalemle işlenerek bir el sanatı ürünü ortaya konulması söz konusudur (GKTM 2017b).

Gaziantep bakırcı ustaları tarafından üretilen sahan, tas, kazan, seferiye taşı, semaver, satıl, sini, paşa mangalı, ibrik, cezve vb. gibi kapların "turistik ürün" ve "hediyelik eşya" olarak önem kazanması, geleneksel olan bakır sanatının devamlılığını sağlamaktadır (Kayabaşı ve Şanlı 2014: 733).

Resim 1: Bakır İbrik ve Bakır Tepsisi

16. yüzyıldan itibaren Gaziantep'te dokunan kutnu kumaşı, ülkemiz el dokuma sanayine ekonomik ve kültürel açıdan önem kazandırmaktadır. Sentetik bir madde içermeyen hammaddesi suni ipek ve pamuk ipliği olan kutnu kumaşı geçmişte geçim kaynağı olarak kadınlar tarafından icra edilmiştir. Bugün ise Gaziantep merkezde sayıları çok az olan ve babadan kalan bir miras olarak bu işi devam ettiren kutnu üreticileri tarafından yapıldığı bilinmektedir (Bor 2016: 41). Kutnuculuk; basma sanatının olmadığı dönemlerde ipeğin çeşitli boyalara defalarca batırılarak, kendisine özgü renk ve motifler verilerek elde edilen bir dokumadır.

Kutnu, hem Türkiye'nin pek çok bölgesinde yöresel giysilerin yapımında kullanılmakta hem de turistik amaçlı, çanta, terlik ve çeşitli aksesuarlarla beraber, perdelik kumaş olarak da kullanılmaktadır (GKTM 2017c).

Resim 2: Kutnu Kumaşı ve Kutnu Kumaşıyla Yapılmış Yemeni

Ceviz, abanoz gibi ahşap malzemelerin üzerine çeşitli formlarda açılan yuvalara, aynı biçimlerde kesilmiş sedefleri yapıştırarak gömme yoluyla yapılan süsleme sanatı sedef kakmacılık olarak bilinmektedir. Gaziantep'te değişik motif ve desenlerle zenginleştirilen sedef kakmacılıkta genellikle Selçuklu ve Osmanlı dönemi motiflerine yer verilmektedir. Ülkemizde sadece Gaziantep'te sedef ustaları tarafından kül tablası, sigaralık, takı sandığı, çeyiz sandığı, ayna çerçevesi, tepsi,

tavla, Kur'an-ı Kerim rahlesi, şamdan, kılıç kını, tabanca kabzası, masa, sandalye, sehpa, puroluk, baston gibi birçok ince işçilik ile sabır gerektiren el emeği ürünler üretilmektedir. Söz konusu bu ürünler birçok turistik bölgelere gönderilmektedir (Aktürk 2013: 91). Gaziantep'i ziyaret eden yerli ve yabancı turistler daha çok küçük sedef kakmalı ürünlere ilgi göstermekte ve bu ürünleri hediyelik eşya olarak satın almaktadır.

Resim 3: Sedef Kakma Süs Eşyası ve Sedef Kakma Hançer

Geleneksel giysiler içerisinde önemli bir yeri olan ve günümüzde farklı illerde farklı desen ve renk çeşitleri ile halen giyilmekte olan aba dokumaları Gaziantep kültürünün zenginliğini gösteren el sanatı ürünlerinden biridir. Gaziantep yöresine ait aba; deve, öküz, at tüyü, keçi kılı ve koyunyününden dokunan, özel kalın kumaştan yapılan erkekler için hazırlanmış bir üst giysisi olarak bilinmektedir (Doğdu 2016: 169-170). Geçmişte toprak, ceviz kabuğu, ceviz kökü, heylangoz yaprağı, sumak yaprağı, kızılıç otu gibi kök boyalarla (günümüzde sumi boyalar kullanılmakta) boyanan aba kumaşları polyester ipliklerle çeşitli desenler ile işlenerek üretilmektedir. Aba yapımında kullanılan boyalar, iplikler ve dokunan desenler abayı giyen kişinin toplumsal statüsüyle ilişkilendirilmektedir. Abalar; varlıklı, toplumda söz sahibi bireyler için ipek ve çuhadan seçkin motiflerle, sıradan halk için ise daha az motifli ve kaba olarak dokunmaktadır (GKTM 2017d).

Resim 4: Aba Üst Giysi

Gaziantep'te üretimine binlerce yıl önce başlanılan ve hala sanatkârlar tarafından üretilmeye devam eden el sanatı ürünlerinden biri de "yemeni"dir. Yemeni; üstü kırmızı ve siyah başta olmak üzere çeşitli renklerde deriden, tabanı köseleden dikilen topuksuz, ayakta terleme ve koku yapmayan ayakkabıdır. İlk defa Yemen'den Gaziantep'e geldiği bilinen yemeni, tamamen el sanatı olup, yapımı çok emek ve ustalık gerektirmektedir. Gaziantep'e gelen yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çeken yemenicilik sanatı dünya genelinde tanıtılmaya çalışılmaktadır. Özellikle Harry Potter, Truva, 300 Spartalı gibi filmlerde sanatçıların yemeni giymesi, yemeniciliğin dünyada tanıtılmasını sağlamıştır (Olçay, Mısırlıoğlu ve Karalar 2017: 20).

Resim 5: Yemeni

Gaziantep'te uzun yıllardan beri yapılan el sanatı ürünü olan Antep işinin 1800'lü yılların ortalarında, kırsal kesimde erkek giysilerini, şehir merkezinde ise daha çok kadın kıyafetlerini süslemek amacıyla yapıldığı bilinmektedir (Köylüoğlu 2009: 153). Türk tarihinin ve kültürünün yansıtılmasında önemli rol oynayan Gaziantep yöresine ait Antep işi çok

zahmetli bir işleme tekniği içermekte ve günümüzde kadınlar arasında usta- çırak ilişkisiyle öğretilen bir meslek olarak kabul edilmektedir (Öner 2017: 233).

Resim 6: Antep işi

En eski dokuma çeşidi olarak bilinen kilim dokumacılığı, dokunduğu bölgenin özelliklerini ve kültürel değerlerini yansıttığı, dokunduğu bölge ekonomisine katkı sağladığı için önem arz etmektedir (Ölmez 2005: 90-91). Zeminden 60-70 cm derinliğinde dikine boşaltılmış olan çukur tezgah olarak adlandırılan tezgahta dokunan Antep kilimleri; Anadolu'nun farklı şehirlerinde dokunan kilimlerden, tezgah, şekil, dokunuş biçimleri ve nakışları yönünden farklılık göstermektedir (Aktürk 2013: 57). Antep yöresinde kilim dokumacılığının ne zaman başladığı kesin olarak bilinmemekte birlikte; eski yöntemlerle yünlerin ve yünlerin kaba kısımlarının bükülmesi sonucu elde edilen ipliklerle yörede kilim dokumacılığının yapılmaya başlandığı bilinmektedir. Hammaddesi öküz, deve, at tüyü, koyunyünü ve keçi kılı olan Antep kilimi, doğal ve yapay boyalarla renklendirilmektedir. Günümüzde turistlerin yoğun ilgi gösterdikleri Antep kilimleri baklava dilimi, kuşkanadı, zincir göbek, dirsek göbek, pençe göbek, çarkı felek, parmak göbek, atom göbek gibi desen kompozisyonlarını içermektedir (GKTM 2017e).

Resim 7: Antep Kilimi

Gaziantep ve çevresinde sosyal yaşamın başlaması ile birlikte insanların çeşitli ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik topraktan birtakım eşyaların yapıldığı bilinmektedir. Söz konusu dönemlerde topraktan, tabak, kazan, tencere, kupa, küp, çiçek saksısı, boru, tuğla gibi malzemeler üretilmiştir. Eski dönemlerde küpün yörede topraktan üretilen ilk ve en önemli malzeme olması, Gaziantep'te topraktan yapılan el sanatının küpçülük olarak adlandırılmasına yol açmıştır. Günümüzde turizm sektörünün gelişmesi özellikle el işçiliğine ilgi duyan yerli ve yabancı turistlerin sayısının artması ile küpçülük sanatı varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Dolayısıyla, Gaziantep'teki küpçü ustalar turistlerin ilgisini çekebilecek topraktan yapılmış hediyelik eşyalar üretmekte ve satışa sunmaktadırlar (GKTM 2017f).

Resim 8: Toprak Küp

İpek yolu ve birçok ticaret yolunun geçtiği Gaziantep şehrinde, geçmişten bu yana insanların özellikle takı ve benzeri süs eşyası olarak kullandıkları gümüşün önemli bir maden olduğu bilinmektedir. Gaziantep'in Karkamış, Dülük, Belkis antik kentlerinden gümüş madeni çıkartılmakta ve sanatkâr ustaların el işlemesi ile gümüş işlemeciliği yapılmaktadır. Tarihte İslamiyet'in Anadolu'ya yayılması ile gelişen gümüş işlemeciliği Osmanlı döneminde çok daha önemli bir el sanatı olarak kabul edilmiştir. Osmanlı döneminde gelişen ve hala Gaziantep'te devam eden gümüş işlemeciliği ile yüzük, küpe, kolye gibi her türlü takı, kemer, hamaylı, Kuran-ı Kerim Kabı, tespih püskülü, tabanca kabzası işlemesi, kılıç ve kama sapı işlemesi yapılmaktadır (GKTM 2017g).

Resim 9: Gümüş İşleme Süs Eşyası ve Takı

Kurtuluş Savaşı'na kadar ülkemizde altın işlemeciliği daha çok gayrimüslimler (özellikle Ermeniler) tarafından yapılmaktaydı. Ülkede yaşayan söz konusu gayrimüslimlerin ülkeden göç etmesiyle birlikte altın işlemeciliği sanatı zayıflamıştı. Ancak 1920'li yılların ardından özellikle Gaziantep'e gelen birkaç kuyumcu ustanın el sanatını usta-çırak ilişkisiyle öğretmesi kuyumculuk sanatının diğer kuşaklara aktarılmasını sağlamıştır. Yakut, zümrüt, firuze vb. renkli taşlı yüzükler, çöp, telkari, yılanlı, burmalı, çakma gibi çeşitli bilezikler, kemer ve daha birçok farklı desende olan altın takıların imalatı Gaziantepli kuyumcu ustaları tarafından yapılmaktadır (GKTM 2017h). Farklı tasarımlardaki Gaziantep altın takıları yerli ve yabancı çok sayıda turistin ilgisini çekmektedir.

Resim 10: Kuyumculuk (Altın İşlemeciliği)

Çok eski dönemlerden bu yana üflemeli bir müzik aleti olarak bilinen zurna, Gaziantep'te kalın zerdali ağacından yapılmaktadır. Türk Halk

çalgısını temsil eden zurna Gaziantep'te sanatkâr ustalar tarafından basit araçlarla elde üretilmektedir. Gaziantep'te zurnacılık olarak ifade edilen el sanatı ile tüm kaba zurna, orta kaba zurna ve cura zurna çeşitleri başta olmak üzere farklı türde zurna imalatı yapılmaktadır (GKTM 2017i).

Resim 11: Zurnacılık

Takunya, çok eski zamanlarda Gaziantep'te önceleri evlerde daha sonra hamamlarda, camilerde, kasap dükkânlarında, fırınlarda vb. yerlerde kullanılan genellikle ceviz ve şimşir ağacından yapılan ahşaptan bir ayakkabıdır. Halk arasında "haphap" veya "nalın" olarak da bilinen takunya, Gaziantep'teki sanatkâr ustalar tarafından sade, motifli, desenli ve çeşitli süslemelerinde bulunduğu nalınlar üretilmektedir. Nalın doğal yapısından dolayı sağlıklı olmakla birlikte ayağı terletmemekte ve mantar oluşumunu önlemektedir. Ayrıca, Gaziantep halkı tarafından nalının vücuttaki olumsuz elektriği de aldığı ifade edilmektedir. Günümüzde kaybolma tehlikesi ile karşı karşıya kalan haphapçılık, turistik amaçlı olarak üretime devam etmektedir (GKTM 2017i).

Resim 12: Haphap (Nalın)

İfade edilen Gaziantep el sanatlarının şehrin kültürel değerlerini koruyup yaşatmanın yanı sıra turistlerin bireysel harcamalarını da arttırdığı bilinmektedir. Ayrıca el sanatları, Gaziantep ekonomisine katkı sağlaması ve turistik cazibe oluşturması açısından da önem arz etmektedir.

2. Konuya İlişkin Literatür

El sanatları var olduğundan bu yana toplumların kimliği niteliğinde olup geçmişle günümüz arasında güçlü ve önemli bir bağın kurulmasını sağlamaktadır (El ve Hünerel 2012: 169). Geçmişe ait nesnelere, değerler tarihi ve kültürel semboller olarak birer anlam kaynağı olmalarından dolayı günümüzde çok fazla ilgi çekmektedir. Bu durum şüphesiz insanlarda bu değerleri görme, elde etme isteği uyandırarak turizmin o bölgelerde gelişmesine katkı sağlamaktadır.

Türkiye'nin geleneksel el sanatları içerisinde, halı ve kilimcilik, kumaş dokumacılığı, yazmacılık, altın ve gümüş işleri, çinicilik, çömlekçilik, işlemecilik, oya yapımı, deri işçiliği, müzik aletleri yapımı, taş işçiliği, bakırcılık, semercilik, keçe yapımı, ahşap ve ağaç işçiliği gibi çok sayıda ustalık gerektiren zanaat alanları yer almaktadır (Can 2013: 260). Söz konusu el sanatları ülkemizin hem turizm potansiyelinin hem de turizm gelirlerinin artmasını sağlamaktadır. Türkiye sahip olduğu tarihi, kültürel zenginliğinden ötürü yedi bölgesinde ve her bir ilinde farklı anlam ve işlev taşıyan, turistik değeri bulunan el sanatı ürünlerini ortaya koymaktadır. Gaziantep ili de ifade edilen el sanatları açısından önemli bir potansiyele sahiptir.

Konu ile ilgili literatür taraması yapıldığında, geleneksel el sanatlarının son yıllarda Türkiye'de alternatif bir turizm türü olarak değerlendirildiği; el sanatlarının yerli-yabancı turistler tarafından ilgi gördüğü dolayısıyla bölgelerin, şehirlerin turizm etkinliklerini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir (Başaran ve Kılıç 2014: 17-27; Bayazit, Ceylan ve Saylan 2012: 899-908; Can 2013: 54-65; Kara, 2011: 259-266; Uygur ve Baykan 2007: 30-49). Aliağaoğlu (2004: 62) çalışmasında, turistlerin tarihi ve doğal destinasyonları ziyaret etmeleri sonucunda bölgenin, şehrin el sanatlarını ve kültürünü tanıma fırsatı bulduklarını belirtmiştir.

Literatürde, Gaziantep'in kültürünü, tarihi geçmişini yansıtan geleneksel el sanatı olan bakırcılık (Özdemir ve Kaya 2011), kutnuculuk (Bor 2016: 39-50) ve yemenicilik (Olçay, Mısırlıoğlu ve Karalar 2017: 20-29) ile ilgili çalışmalar yapılmış olup genel itibarıyla şehrin el sanatı ürünlerini tanıtan ve bu ürünlerin turizme etkisini tespit etmeye yönelik yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açıdan çalışma yeni araştırmalara referans olabilmesi ve Gaziantep'in geleneksel el sanatı ürünlerine ilgi duyan bireylere açıklayıcı bilgiler vermesinden dolayı önemlidir.

3. Ampirik Çalışma

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, olay ile olguların doğal ortamda

gerçekçi bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir süreç olarak ifade edilebilir (Yıldırım ve Şimşek 2013: 45). Bu araştırmalardaki temel amaç, araştırılan olay ya da olgu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim göstermektir (Yıldırım ve Şimşek 2013: 54). Bu bağlamda geniş bir örneklem kitlesiyle çalışmak yerine araştırmanın amacına uygun daha küçük bir örneklem grubuyla çalışılmasının daha faydalı olacağı söylenebilir (Akıncı ve Sönmez 2015: 99). Nitel araştırma yöntemlerinden veriler çeşitli yollarla elde edilebilir. Veriler genel itibariyle yarı yapılandırılmış soru formları ile görüşme tekniği ile elde edilmektedir. Bu teknik güven veren ortamlarda kullanılır ve tekniğin güvenilirliği katılımcının teyidi olarak ifade edilebilir. Kaydedilen görüşmeden elde edilen veriler çözümlenir, yorumlanır ve araştırma sonuçlandırılır (Bal 2013: 74).

Gaziantep'te el sanatlarının turizmdeki yerini ve önemi ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilen araştırmada yarı yapılandırılmış soru formlarından yararlanılmıştır. Bu kapsamda veriler, İl Kültür Turizm Müdürlüğü, Esnaf Sanatkarlar Odaları Başkanı ve odaya bağlı olan ve bağlı olmayan sanatkarlar ile yüz yüze görüşmelerle toplam 10 katılımcıdan elde edilmiştir. Gaziantep turizminde el sanatlarının yeri ve önemi konusuna ilişkin fikirleri ile el sanatlarını geliştirmek ve önerilerini ortaya koymak amacıyla katılımcılara toplam 9 soru sorulmuş ve bu sorular değerlendirmeye alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak geliştirilen görüşme formuna uzman görüşleri sonunda son şekli verilmiştir. Bu bağlamda 20.10.2017-15.11.2017 tarihleri arasında elde edilen veriler Microsoft Excel programında kodlanmış olup; araştırmada doğrudan alıntılara da yer verildiği için görüşme yapılan kişilerin isimleri gizli tutulmuştur. Bu sebeple yorumlamanın daha kolay olabilmesi için katılımcılar 1'den 10'a kadar kodlanmıştır. (K1, K2,K3,...K10). Bununla beraber elde edilen verilerin frekans yüzde dağılımları tespit edilerek çalışma sonuçlandırılmıştır.

4. Bulgular

Nitel araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler sonucu elde edilen verileri anlamlandırmak amacıyla yüzde frekans analizinden yararlanılarak çalışmanın bulgularına ulaşılmıştır. Aynı zamanda araştırmada katılımcıların bazılarının ait doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Elde edilen bulgular aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1: El Sanatlarının Turizmdeki Yeri ve Önemini Ortaya Koyan Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
El sanatları kültürümüzü yansıtan bir değerdir.	8
El sanatları geçmiş yaşantımızı ortaya koyan önemli bir değerdir.	7
El sanatları geçmişe olan özlemimizi unutturan önemli bir değerdir.	9
El sanatları turizmin ayrılmaz bir parçasıdır.	3
El sanatları turizmin gelişimi için önemlidir.	10
El sanatları turizm çeşitlerinden kültür turizminin gelişiminde önemlidir.	6
El sanatları turizmi 365 güne yaymak için önemlidir.	10
El sanatları şehrin kalkınması için önemlidir.	2
El sanatları şehrin gelişmesi için önemlidir.	4
El sanatları şehrin tanıtımı için önemlidir.	9

Tablo 1’de görüldüğü üzere genel itibariyle katılımcılar; el sanatlarının turizmin gelişiminde, şehrin tanıtımında ve 365 güne yayılmasında önemli bir değer olduğunu ifade etmişlerdir. Bununla beraber katılımcılar; el sanatlarının geçmişe olan özlemimizi unutturan, kültürümüzü yansıtan önemli bir değer olduğunu ortaya koymuşlardır. Ayrıca katılımcılardan bazılarının bu konudaki görüşlerine aşağıda doğrudan alıntı yapılarak yer verilmiştir.

“Gaziantep’te turizmin gelişmesi, şehrimizin tanıtılması için el sanatları önemlidir. Çünkü kültürümüzü, eski yaşantımızı merak eden turistler gelerek turizmimizin canlanmasına katkı sağlıyorlar... (K2)”

“Şehrimizde yapılan el sanatları sayesinde geçmişe duyduğumuz özlemimizi gideriyoruz... (K5)”

“El sanatları ile turizmin mevsimsel özelliği ortadan kalkıyor. Turizm şehrimizde yılın tüm günlerine yayılıyor. Buda şehrimizde turizminin canlanmasına katkı sağlıyor... (K1)”.

Tablo 2: El sanatlarının Gaziantep’te Mevcut Durumu Ortaya Koyan Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
El sanatlarına yerel yönetim yeteri kadar katkı sağlamıyor.	5
El sanatlarının gelişimi yeterli değildir.	6
Unutulmaya yüz tutmuş hatta unutulmuş el sanatları mevcuttur. (kendircilik, mühürçülük gibi)	10
Yerel halk el sanatlarını önemsemiyor.	9
Unutulmuş el sanatlarını canlandırmak için herhangi bir çalışma yapılmıyor.	5

Tablo 2’de el sanatlarının Gaziantep’teki mevcut durumunu ortaya koyan görüşler gösterilmiştir. Buna göre unutulmaya yüz tutmuş hatta unutulmuş birçok el sanatı türünün olduğu ve yerel halkın el sanatlarını yeteri kadar önemsemediği saptanmıştır. Ayrıca katılımcılardan bazılarının yukarıda tespit edilen görüşleri ortaya koyan ifadelerinden bazı alıntılar doğrudan aktarılmıştır.

“Gaziantep ilimizde kendircilik unutulmaya yüz tutmuş mühürcülük ise unutulmuş bir el sanatıdır... (K4)”

“Vatandaşlarımız şehrimizde var olan geçmişimizi bize aktaran el sanatlarını yeteri kadar önemsemiyorlar...(K8)”

Tablo 3: Gaziantep’te El Sanatlarının Farklılığını Ortaya Koyan Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Gaziantep bulunduğu coğrafya bakımından diğer illere göre farklıdır.	8
Gaziantep İpek Yolunun başkenti olduğundan el sanatları farklıdır.	10
Gaziantep farklı kültürlerle ev sahipliği yaptığı için el sanatları farklıdır.	10
Gaziantep halkının yaşantısı el sanatlarının farklılığını ortaya koyar.	7
Gaziantep’in iklimi el sanatlarının farklılığını ortaya koyar.	2
Gaziantep’in geçmişten günümüze büyük göç alması el sanatlarının farklılığının sebebidir.	7
Gaziantep el sanatlarının şehre özgün ürünler ortaya koyması farklılığının sebebidir.	5
Gaziantep’in farklı dinlere ev sahipliği yapması oluşan el sanatlarının farklılığının sebebidir.	3
Gaziantep el sanatlarının yapımında işçiliğin farklı olması ürünü farklı kılmaktadır.	1

Tablo 3’te katılımcıların Gaziantep’te el sanatlarının farklılığını ortaya koyan görüşler gösterilmiştir. Buna göre katılımcılar genel itibariyle Gaziantep şehrinin, ipek yolunun başkenti olması ve farklı kültürlerle ev sahipliği yapmış olmasından dolayı el sanatlarının farklı olduğunu ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda bazı katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılar yapılarak; bu alıntılara aşağıda yer verilmiştir.

“Gaziantep ipek yolunun başkentidir. Bu sebeple birçok kültür gelmiş geçmiştir. Farklı kültüre sahip insanların kimisi yerleşmiş kimisi ise sadece ticaret için bu yolu kullanmıştır. İnsanlar kendilerinden şehrimize kültürlerini, yaşantılarını bırakmışlardır... (K9)”

Tablo 4: Gaziantep’te El Sanatlarının Zenginliğine Yönelik Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Gaziantep el sanatlarında zengin bir potansiyele sahiptir.	10
Çevre illere göre Gaziantep’te el sanatları türü fazladır.	8
Çevre illere göre Gaziantep’te oluşturulan el sanatları farklılık arz eder.	9
Türkiye’nin hiçbir ilinde hatta dünyada göremeyeceğimiz farklı önemli el sanatları mevcuttur.(Antep işi, sedef kakmacılık, mühürcülük vb.)	10

Tablo 4’te Gaziantep şehrinde el sanatlarının zenginliğine yönelik görüşlere yer verilmiştir. Buna göre katılımcılar; genel itibariyle şehrin zengin el sanatları potansiyeline ve çevre illerde hatta Türkiye’nin diğer hiçbir ilinde göremeyeceğimiz farklı el sanatlarına sahip olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca aşağıda katılımcılardan bazılarının bu konudaki görüşlerini ortaya koyan alıntılara yer verilmiştir.

“Ben Türkiye’nin birçok ilini gezdim. El sanatları konusunda da çeşitli araştırmalar yaptım. Yaptığım araştırmalar doğrultusunda Gaziantep’in el sanatları bakımından zengin olduğunu düşünüyorum. Hatta sadece Gaziantep’te olan başka hiçbir ilde rastlayamayacağımız el sanatlarına sahiptir bu şehir. Buna verilecek en güzel örnek sedef kakmacılık, Antep işi... (K4)”.

Tablo 5: Yerel Halkın El Sanatları Farkındalığına Yönelik Görüşleri

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Gaziantep yerel halkın el sanatları konusunda farkındalığı yetersizdir.	7
Gaziantep halkının el sanatlarına karşı bakış açısı olumsuzdur.	1
Gaziantep halkı el sanatkarlığına seçkin bir meslek olarak bakmamaktadır.	8
Gaziantep halkı el sanatlarını önemli bir gelir kaynağı olarak görmemektedir.	10
Gaziantep halkı el sanatlarını gelecek vaat eden meslek olarak kabul etmemektedir.	10

Tablo 5’te görüldüğü üzere genel itibariyle katılımcılar el sanatlarını önemli bir gelir getiren ve gelecek vaat eden bir meslek olarak kabul etmemektedir. Ayrıca bazı katılımcıların bu konudaki düşünceleri doğrudan alıntı yapılarak aşağıda ifade edilmiştir.

“El sanatları gelir getiren bir meslek değildir. Zanaatkarlar kendi sanatlarının satışını gerçekleştirirken aynı zamanda para kazanabilecekleri farklı ürünleri de tezgâhlarında sunuyorlar... (K3)”

“ El sanatları gelecek vaat eden bir meslek değil. Çünkü bunu üreten insanlara para kazandıran bir meslek olarak görmüyorum... (K10)”

Tablo 6: Gaziantep El Sanatlarının Tanıtımına Yönelik Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Gaziantep el sanatlarının ulusal ve uluslararası tanıtımı yetersizdir.	8
Gaziantep el sanatlarında planlı ve organize bir tanıtım söz konusu değildir.	7
Gaziantep el sanatlarında tekrar eden etkisiz tanıtım söz konusudur.	8
Gaziantep el sanatlarının tanıtımında yerel yönetimlerin çalışması yetersizdir.	4
Gaziantep şehrinin güvenlik sorununun yaşaması tanıtımı engellemektedir.	1
Gaziantep el sanatlarında etkin bir tanıtımın yapılmaması turizm talebini olumsuz etkilemektedir.	8

Tablo 6’ya göre katılımcıların geneli gerek ulusal gerekse de uluslararası ortamda el sanatlarının tanıtımının yetersiz olduğunu, dolayısıyla etkin tanıtımın yapılmamasının turizm talebini etkilediğini ifade etmektedir. Ayrıca tekrar eden etkisiz bir tanıtımın gerçekleştiğini düşünmektedirler. Bununla beraber aşağıda katılımcıların el sanatlarının tanıtımı ile ilgili düşüncelerini ortaya koyan doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

“Gaziantep’in çok farklı el sanatları mevcut. Ancak bu el sanatlarının tanıtımı yetersiz hem de çok yetersiz ve etkisiz... (K4)”

“El sanatları ile ilgili tanıtımın yetersiz olması gelecek turistlerin sayısını etkiliyor. Hatta konaklama sürecini de kısaltıyor. Sadece yemek yiyip gitmelerini istemiyorsak turizm talebini arttırmak istiyorsak etkin bir tanıtım olmazsa olmazım olmalıdır...(K1)

Tablo 7: Gaziantep El Sanatlarının Halk Tarafından Yeteri Kadar Önemsinmemesi İle İlgili Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
El sanatlarından yeterli kazanç elde edilmemektedir.	10
Eğitim sisteminden dolayı el sanatlarına ilgi azalmaktadır.	7
El sanatları seçkin bir meslek olarak görülmemektedir.	8
El sanatları sadece hobi olarak görülmektedir.	9
Yerel halk el sanatlarının çocuklarının geleceğine maddi anlamda katkı sağlayacağını düşünmemektedir.	10

Tablo 7’de katılımcılar genel itibarıyla el sanatlarının seçkin bir meslek olmadığını aynı zamanda kazanç getirmediğini sadece hobi olarak oluşmuş bir meslek olarak algılandığını bu sebeple halk tarafından önemsinmediği konusunda düşüncelere sahiptir. Bununla beraber

çocuklarının geleceğinde maddi bir katkı sağlamayacağı algısı söz konusudur. Katılımcıların bu düşüncelerini içeren ifadeleri doğrudan alıntı yaparak aşağıda gösterilmiştir.

“El sanatları gelir getiren bir meslek değildir. Halk bu sebeple seçkin bir meslek olarak kabul etmemektedir. Halkın seçkin meslek olarak kabul ettiği doktorluk, mühendislik, öğretmenlik vb. gibi mesleklerdir... (K3)

El sanatları vatandaşların çocuklarının geleceğini garanti edecek bir meslek değildir. Çünkü para kazandırmıyor...(K6)

Halk emekliliğinde ya da hobi olarak bu mesleği öğrenmek için halk eğitiminin açtığı kurslara gidiyorlar...(K7)”

Tablo 8: Gaziantep’e Gelen Turistlere El Sanatlarının Önemini Anlatmak Amacıyla Oluşturulmuş Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Rehberler tur programlarında el sanatlarına daha fazla yer vermelidir.	10
Rehberler el sanatlarının tarihi, yapımı vb. konusunda ayrıntılı bilgiye sahip olmalıdır.	5
El sanatlarının yapımı turistlere rehberler tarafından gösterilmelidir.	8
El sanatlarının yapımına turistler dahil edilmelidir.	7

Tablo 8’de katılımcılar turistlere el sanatlarının önemini anlatmak amacıyla tur programlarında el sanatlarına daha fazla yer verilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca el sanatlarının yapımının turistlere gösterilmesi hatta el sanatlarının yapımında turistlerin de yer almaları gerektiğini vurgulamışlardır. Bununla beraber katılımcıların düşüncelerini içeren ifadelerin bir kısmı doğrudan alıntı yapılarak aşağıda gösterilmiştir.

“Bazı turistler meraklı olur. Bunlara el sanatlarımızı göstermemiz gerekir tanıtım için bu çok önemli burada da en önemli görev oluşturulacak tur programları dahilinde acentelere düşmektedir... K4”

“Turiste ne gösterirsen onu görür. Bu sebepten rehberler turistlere el sanatlarını göstermelidir. Hatta yapılan el sanatlarını göstermek yerine yapım aşamasını da göstermelidir. Çünkü bakırcılık olsun sedef kamacılığı olsun vb. yapımının gerçekleştirildiği büyük atölyeler var. Bu atölyelere tur gezileri dahil edilmelidir...(K1)”

Tablo 9: Gaziantep El Sanatlarının Gelişimi İçin Getirilen Öneriler İle İlgili Görüşler

<i>İfadeler</i>	<i>Frekans</i>
Gaziantep'te el sanatlarının gelişimi için zanaatkârlar odası oluşturmalıdır. Her bir sanat bir odaya bağlı olmalıdır.	9
Yerel halk el sanatları değerine sahip çıkmalıdır.	10
Belediyeler, il kültür turizm müdürlüğü, valilik el sanatları değerine sahip çıkmalıdır.	8
Belediyeler, il kültür turizm müdürlüğü, valilik el sanatları değerinin tanıtımı için gerekli olan çabayı sarf etmelidir.	8
İlk orta ve üniversitelerde el sanatları ders olarak verilmeli ve önemi vurgulanmalıdır.	5
Bakanlık el sanatlarının gelişimi için sanatkârları vergiden muaf tutmalıdır.	10
Bakanlık ve belediyeler çeşitli teşviklerle el sanatları geliştirmelidir.	10
Yerel halk bilgilendirilerek el sanatlarına çıraklar, ustalar yetiştirmek amacıyla çocuklarını sanata yönlendirmelidir.	6
Halk eğitim merkezlerinde el sanatlarını geliştirmek amacıyla yediden yetmiş kurslar düzenlenmelidir.	7
Yerel yönetimler el sanatları ile ilgili belgeseller ve tanıtım filmleri yapıp; ulusal ve uluslar arası arenada Gaziantep el sanatlarını tanıtmalıdır.	8
Yerel yönetimler ve sanatkârlar vasıtasıyla unutulmuş el sanatları gün yüzüne çıkartılmalıdır.	6
Oluşturulan el sanatlarının kullanımının (yemenicilik, bakırcılık vb.) sağlık açısından önemi vurgulanmalı ve kullanımına özendirilmelidir.	7
El sanatlarını çocuklara çekici kılmak için (yemeni, zurna vb.) çeşitli tasarımlar yapılmalıdır.	6
El sanatları konusunda atölyelerin sayısı artırılıp niteliği geliştirilmelidir	5
El sanatlarına olan ilgiyi arttırmak amacıyla modern ve geleneksel çerçeveyi aynı anda kullanıp; bu doğrultuda eserler ortaya konulmalıdır.	8

Tablo 9'da katılımcıların el sanatlarını geliştirmek amacıyla önerileri gösterilmiştir. Buna göre katılımcıların tamamı el sanatlarını geliştirmek için öncelikle halkın el sanatlarına sahip çıkması gerektiğini ifade etmişlerdir. Bununla beraber bakanlığın sanatkârları vergiden muaf tutarak, sanatkârlara çeşitli teşviklerin verilmesi gerektiğini savunmuşlardır. Ayrıca katılımcıların önerilerini içeren ifadeler doğrudan alıntı yapılarak aşağıda ifade edilmiştir.

“Zanaatkârı üzerindeki vergi yükünden kurtarmalıyız. Ayrıca zanaatkârları yeni zanaatkârlar yetiştiresinler bu sanatı devam ettiresinler diye teşvikler vermeliyiz... (K4).

“Vatandaş olarak önce biz sonra halk geçmişimizi yansıtan önemli değerlerin farkına varıp bu değerlere sahip çıkmalıyız... (K5)”

“Sanatımızın kıymetini bilmeyip ona sahip çıkmaz isek elimizden kayar gider ve bir bakarsınız unutulmuş el sanatları içerisinde yerini alıverir....(K8)”

5. Sonuç

Ülkemizin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde ilk uygarlıkların geliştiği Mezopotamya ile Akdeniz arasında ve ipek yolunun da güzergâhında yer alan Gaziantep şehri birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Bu sebepten Gaziantep şehrinin tarihsel ve kültürel açıdan stratejik bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla şehrin turizm üzerindeki etkisi düşünüldüğünde araştırma yapmak önem arz etmektedir. Nitekim gerçekleştirilen çalışmada Gaziantep turizminin mevcut durumu ve turizmin geliştirilmesinde etkin olduğu düşünülen el sanatlarının önemi vurgulanmıştır.

Araştırma sonucunda el sanatlarının; turizmin gelişiminde, şehrin tanıtımında ve turizm faaliyetlerinin tüm yıla yayılmasında önemli bir değer olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, ülke ve bölge genelinde rastlanmayan sadece Gaziantep'e özgü olan farklı el sanatı ürünlerinin sadece Gaziantep'te zanaatkârlar tarafından üretildiği saptanmıştır. Ancak bu el sanatlarından birçoğunun halk tarafından gelecek vaat eden ve gelir getiren bir meslek olarak görülmemesinden dolayı bu sanatın bir kısmının unutulmaya yüz tuttuğu hatta unutulduğu belirlenmiştir. Ayrıca el sanatları bakımından şehrin zengin bir değere sahip olmasının sebebinin, Gaziantep'in geçmişten günümüze birçok medeniyete ev sahipliği yapmasından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Turizmin gelişimi ve şehrin tanıtımında önemli bir değer olan el sanatlarının tanıtımının yetersiz olduğu bu sebeple el sanatlarının olması gereken yerde bulunmadığı dolayısıyla Gaziantep turizmini etkilediği araştırma sonucunda ortaya konulmuştur. Son olarak katılımcılar; Gaziantep turizminde etkili olan el sanatlarını geliştirmek amacıyla öncelikle halkın el sanatlarına sahip çıkması gerektiğini; bakanlığın zanaatkârları vergiden muaf tutarak çeşitli teşvikler aracılığıyla bu sanatın sürekliliğinin sağlanabileceğini ifade etmişlerdir.

Gaziantep şehrine özgü el sanatlarının öncelikle ülkemizde etkin bir tanıtımının sonrasında ise uluslararası arenada tanıtımının yapılması gerekmektedir. Bu sebeple sanatkârları motive etmek ve sanatkarların mesleğe olan inançlarını kaybetmemeleri için belediyeler ve üniversiteler tarafından maddi ve manevi olarak desteklemelidir. Bunun yanında her bir el sanatı ürününü Gaziantep’i ziyarete gelen yerli ve yabancı turistler ile buluşturmak gerekmektedir. Buradan hareketle turistlerin el sanatlarını rahatlıkla temin edebilecekleri sergi, kermes veya mağazalar açılması bu kültürel bilginin canlı tutularak, korunması için önem arz etmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda insan sağlığı açısından önem arz eden takıların günlük kullanımda yer alması gerektiği ilgili bilgilendirme platformlarında anlatılabilir. Ayrıca kum kumaşının insan sağlığı için önemi vurgulanarak tekstilde daha fazla yer alması gerektiği vurgulanabilir. Bakırdan yapılmış el sanatı ürünlerinin sadece süs eşyası olarak değil günlük yaşamın bir parçası olarak da kullanılabilmesi bilgisi turistlere verilebilir. Bununla beraber bahar ve yaz aylarında insanların ayak sağlığı için önem arz eden yemenilerin ve yemeniciliğin ulusal ve uluslararası anlamda ilgili platformlarda anlatılması ile bu sanatın tanıtımı, gelişimi sağlanabilir. Ustalar tarafından üretilen küpler turistik bölgelere, ilimizde turistik eşya satan dükkanlara ve saksı olarak imal edilenler de çiçekçilere satılarak bu sanatın gelişimine katkı sağlanabilir. Gaziantep’te gümüş işçiliği son yıllarda Türkiye’nin dışı açılması, turizm hareketlerinin artması ve teknolojinin de yardımıyla hızlı bir gelişme göstermiştir. Türk turizmindeki yerini almakta gecikmemiş olan Gaziantep Gümüş işçiliği, günümüzde 50’nin üzerindeki gümüş işleme atölyesi ile bu sanatın Gaziantep’te çok hızlı geliştiğini ve önemli döviz girdisi sağladığını göstermektedir. Ayrıca Gaziantep’te 400 civarında vitrin kuyumcusu, 60 civarında imalatçısı ile odaya kayıtlı 568 kuyumcu, 500 civarında işyeri ve bu işyerlerinde çalışan yaklaşık 2000 işçisi ile kuyumculuk sanatı Gaziantep ekonomisindeki yerini almıştır. Dolayısıyla kuyumculuğun ne denli öneme sahip olduğu bu verilerle ortaya çıkmaktadır. Nitekim kuyumculuğu daha iyi bir yere getirebilmek amacıyla ürünlerde çeşitliliği artırıp; çeşitli fuar organizasyonlarında Gaziantep şehrine özgü yeni, modern, günlük kullanıma hitap edebilecek farklı ürünler üretilebilir. Bu ürünler gerek ulusal gerek uluslararası arenada yerini alabilir. Zanaatkarları bu yönde motive etmek amacıyla ilgili belediye çeşitli destekler vererek, kuyumculuk ve diğer el sanatları ile ilgili meslekleri daha ileriye taşıyabilir. Nitekim ifade edilen unsurların gerçekleştirilmesi şehrin, bölgenin kalkınması, büyümesi ve gelişmesi için etkili olabilir.

Sonuç itibariyle, geleneksel el sanatlarının turizm sektörü içerisinde yer alması hem turizm etkinliklerinin sürekliliğini hem de kültürel varlıkların dünya çapında tanınırlığını mümkün kılabilir. Bu doğrultuda turizm faaliyetleri aracılığıyla geleneksel el sanatı ürünlerinin satış miktarının artması ve zanaatkarların finansal anlamda daha fazla kazanç sağlayarak sanatlarını devam ettirebilmeleri söz konusudur.

Kaynaklar

- Aktürk, Mehmet (2013). *Gaziantep İlinde Yaşayan El Sanatları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Aliğaoglu, Alpaslan (2004). “Sosyo-Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye’den Örnekler: Gazi Üniversitesi”. *Coğrafi Bilimler Dergisi* 2(2): 50-64.
- Altıntaş, Kadir Murat (2016). “Kaybolmaya Yüz Tutmuş Geleneksel Türk El Sanatkarlarının Karşı Karşıya Bulunduğu Ticari Sorunların Analizi”. *Bilig* 77: 157-182.
- Başaran, Fatma Nur ve Kılıç, Özge (2014). “Nallıhan İğne Oyalı Bez Dokumacılığı”. *E-Journal of New World Sciences Academy* 9(2): 17-27.
- Bayazıt, Murat, Ceylan, Uğur ve Saylan, Uğur (2012). “Geleneksel El Sanatlarının Bölge Turizmine Etkisi: Güneydoğu Anadolu Bölgesi”. *Journal of Life Sciences* 1(1): 899-908.
- Bor, Arzu (2016). “Gaziantep İline Ait Kutnu Dokumalarının Günümüz Giysi Tasarımlarında Kullanılması”. *Sanat ve Tasarım Fakültesi Dergisi (Stfd)* 1: 39-50.
- Can, Mine (2013). “Geleneksel Türk El Sanatlarının Turizme ve Ekonomiye Katkısı”. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi* 5(2): 259-266.
- Doğdu, Yüksel (2016). “Gaziantep Geleneksel Erkek Giyimlerinden Aba ve Aba Yelek Üzerine Bir İnceleme”. *Kalemşi*, 4 (8):167-186.
- Er, Birnaz ve Hünerel, Z. Sarıkaya(2012). “Bir İletişim Aracı Olarak El Sanatları”. *Batman Üniversitesi Yaşar Bilimleri Dergisi* 1(1): 169-177.
- GKTM (Gaziantep Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü), (2017a). <http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,52298/geleneksel-gaziantep-el-sanatlari.html>, 20.11.2017’de erişildi.

- GKTM, (2017b). <http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,52300/bakircilik.html>, 20 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017c). <http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,52301/kutnuculuk.html>, 20 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017d). <http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,52302/aba-dokumaciligi.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017e). <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,52306/antep-kilimciligi.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017f). <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,52307/kupculuk.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017g).<http://www.gaziantepkulturturizm.gov.tr/TR,52305/gumus-islemeciligi.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017h). <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,52308/kuyumculuk.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017ı). <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,175970/zurnacilik.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- GKTM, (2017i). <http://www.gaziantepturizm.gov.tr/TR,174957/takunyacilik.html>, 24 Kasım 2017’de erişildi.
- Kara, Çiğdem (2011). “Turistik Ticari Halk Bilimsel Ürünler ve Beypazarı”. *Milli Folklor*, 23(89): 54-65.
- Kayabaşı, Nuran ve Şanlı, H.Sinem (2014). “Türkiye’de Dövme Bakırcılık Sanatı”. *International Journal of Science Culture and Sport*, Special Issue 1:733-744.
- Korkmaz, Elif (2016). *Denizli İli Yaşayan El Sanatları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Köylüoğlu, Akten (2009). *Kadim Şehir Gaziantep*. İzmir: Neşa Ofset.
- Olçay, Atınç, Mısırlıoğlu, Gülceren ve Karalar, Fevzi (2017). “Gaziantep İlinde Yemenicilik”. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 1(4): 20-29.
- Ölmez, Filiz Nurhan ve Etikan, Sema (2005). “Kavramsal Açından El Sanatları Sorunsalı”. *Gazi Üniversitesi 1. Ulusal El Sanatları Sempozyumu*. Ankara: Gazi Üniversitesi Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları: 1.

- Öner, Meltem (2017). “Türk El Sanatlarının Kültürel Belleği: El Emeği Göz Nuru Antep İşi”. *Al-Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 1/2: 233-272*.
- Özcüre, Gürol ve Yavuz, Cahit (2006). “El Sanatları Ürünlerinin Bulunduğu Yöreyle Sosyo-Ekonomik Etkileri ve Katkıları (Ordu İli Örneği)”. *Uluslararası Katılımlı Sanat Ekonomisi Sempozyumu. Çanakkale*.
- Özdemir, Melda ve Kaya, F. Ozan (2011). “Günümüzde Gaziantep İlinde Bakırcılık”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(3): 1249 -1270*.
- Öztürk, İsmail (2005). “Türk El Sanatlarının Günümüzdeki Durumu (Tarihçe, Sorunlar, Öneriler)”. *Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, 67-75*.
- Ulusoy, Recep ve Turan, Nebahat (2016). “Gaziantep Ekonomisinin Ortadoğu Açısından Önemi”. *Akademik Bakış 9(18): 142-149*.
- Uygur, Selma ve Baykan, Eda (2007). “Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri”. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi 2: 30-49*.
- Yazıcıoğlu, Yahşi ve Tezel, Zeynep (1997). “Türk El Dokusu Halıların Yurtdışı Platformlarda Tanıtılması ve Tüketim Olanaklarının Araştırılması Üzerine Somut Öneriler”. *Türkiye’de El Sanatları Geleneği ve Çağdaş Sanatlar İçindeki Yeri Sempozyum Bildirileri. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları: 1861*.
- Yörükoğlu, Mehmet (1973). *Cumhuriyet’in 50. Yılında Gaziantep. İstanbul: Divan Matbaacılık Yayın Evi*.

